

нашої культури. Глибоке читання сприяє емпатії, уяві, критичному мисленню та саморефлексії. Розвиток «критичних аналітичних повноважень і незалежного судження, – переконана Меріенн Вольф, нейробіолог із Каліфорнійського університету і велика поціновувачка літератури, – має важливе значення для життя в умовах демократії» [5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Н. «Читання як життєва стратегія»: реалізація державної політики книгочитання-2032 у підручникотворенні. URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/670/696> (останнє звернення 05.12.2023).
2. Кідрук Макс Не озирайся і мовчи: роман, вид-во Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». Харків, 2023. 512 с.
3. Про життєвий шлях Макса Кідрука [електронний ресурс], стаття, «Сайт КСД». URL: <https://bookclub.ua/read/kidruk/>. (Останнє звернення 11.11.23.)
4. Ілюшина І. Звичка до поверхневого читання, підхоплена у Мережі, веде до нездатності глибоких роздумів. URL: <https://nv.ua/ukr/tekst-2499656.html> (останнє звернення 05.12.2023)

Лісова Зореслава-Ольга Василівна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
факультет філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:
Скуратко Тетяна Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
кафедра української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ОБРАЗ БОГОРОДИЦІ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ XVII СТОЛІТТЯ В АСПЕКТІ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Українська література завжди зберігала і розвивала християнський підтекст. Ще з давньої епохи у нашому письменстві ключовим був образ Божої Матері, який використовувався активно і багатопланово, адже культ Богородиці

склався в Україні відразу ж після прийняття християнства і вважається вічним. Українські митці завжди акцентували увагу на загальноважливих і національних домінантах образу Богоматері, який став архетипом ідеальної жінки-матері і втілює в собі найкращі моральні якості та є прикладом духовної чистоти та непорочності.

Образ Богородиці знайшов своє відображення у творах митців давнього письменства: А. Радивиловського («Огородок Марії Богородиці»), І. Галятовського («Ключ розуміння», «Скарбниця потрібна»), Д. Ростовського («Успенська драма»), І. Максимовича («Богородице Діво»), І. Величковського («На образ Пресвятої Богородиці», «Вірши на Євангелія...», «Мисліте, мисль імійте, но не мощно знати»), Г. Сковороди («Тайна странна и преславна»). Оригінально інтерпретовано образ Божої Матері і у творчості митців новітньої української літератури: Т. Шевченко (поема «Марія»), І. Франко («Сікстинська Мадонна», «Коляда»), Ю. Федькович («Пречиста Діво, радуйся, Маріє!»), Л. Українка («Прокляття Рахілі»), О. Кобилянська («Мати Божа», «Віщуни»), В. Стефаник («Марія»), В. Винниченко («Чорна Пантера і Білий Ведмідь»), П. Тичина («Скорбна мати»), М. Хвильовий («Мати»), В. Вовк («Молебень до Богородиці»), Ю. Клен («Божа Матір»), У. Самчук («Марія»), І. Римарук («Сльоза Богородиці»), І. Драч («Чорнобильська Мадонна») тощо.

Вважаємо, що, вивчаючи у 9 класі ЗОШ пам'ятки давнього українського письменства, учителеві української літератури варто зосередити увагу школярів на поезії XVII століття, зокрема проаналізувати особливості інтерпретації митцями того часу образу Богородиці. На нашу думку, у цьому контексті доцільним буде аналіз «богородичних» віршів І. Величковського. Зокрема, вважаємо, варто ознайомити учнів із «Дванадцятизоряним» вінцем Богородиці (дванадцять віршів на річні богородичні свята) Івана Величковського, що має структуру подібну відповідного молитовного прохання.

Цікавим, на наше переконання, також буде ознайомлення дев'ятикласників із жанровим різноманіттям молитовної поезії митця. Зокрема, старшокласники із захопленням можуть спостерігати за «творчими експериментами»

І. Величковського: аналізувати раки, паліндроми, алфавітні вірші, ехо, акростиhi, мінливі вірші, стовпи, лабіринти. Важливо, щоб учні усвідомили, що фігурні вірші І. Величковського стали своєрідним химерним синтезом слухового і зорового образів, що є ознакою характерної тенденції автора поезій до барокової естетики. Для цього важливим є уважне прочитання творів та їх детальний аналіз учителем, що сприятиме розумінню школярами пам'яток давньої української літератури, адже, як зазначає Т. Скуратко, «розуміння текстів давнього письменства, сприймання їх як самостійного художнього явища вимагає вдумливого читача, який має естетичний досвід, а тому може розпізнати у давньоукраїнських текстах автохтонний колорит літературної творчості» [3, с. 66].

Отже, зазначимо, що символіка образу Богородиці розкриває високе духовне начало, внутрішню силу, уміння гідно зносити усі випробування і страждання, а також найвищий прояв гуманізму і самопожертви. Тому образ Святої Матері, що дала світові Спасителя і надію на майбутнє, заступниці людей, є ключовим в аспекті морально-етичного виховання школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антофійчук В. І. Євангельські образи в українській літературі ХХ століття. Чернівці: Рута, 2000. 335 с.
2. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії кінця ХІХ – початку ХХ століть. *Українська література в загальноосвітній школі*. 1991. № 10. С. 64–71.
3. Скуратко Т. Нове прочитання пам'яток давнього письменства. Новітні тенденції розвитку сучасної гуманітаристики (присвячена світлій пам'яті професора Гром'яка Романа Теодоровича): збірник тез всеукраїнської наукової конференції (21 березня 2023 року). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 64-66.
4. Сулима В. Біблія і українська література: [навч. посіб.]. Київ: Освіта, 1998. 399 с.
5. Ткаченко О. Лабіринти барокової поезії: жанр і символ. *Пам'ять*

століть. 1998. № 4. С. 61.

6. Ушкалов Л. Світ українського бароко. Харків, 1994. 256 с.
7. Шевчук В. Іван Величковський та Києво-Чернігівська поетична школа // Шевчук В. Муза Роксоланська. У 2 кн. Кн. 2. Пізнє бароко. Київ: Либідь, 2005. С. 192
8. Яковина О.П. Метафізика в українській поезії XVII століття: Іван Величковський. *Дивослово*. 2013. № 10. С. 57–60.

Метельська Марія Сергіївна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
факультет філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник:
Любінецька Марія Ігорівна,
кандидат філологічних наук, викладач,
кафедра української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Інноваційні технології стали невід’ємною складовою сучасного навчального процесу. На уроках літератури важливо пропонувати завдання, що сприятимуть розвитку творчості, критичного мислення, вмінню аргументовано і детально висловлювати свої думки, враження та судження. Багато вчителів зазначають, що практикують поєднання традиційних методів навчання з новаторськими розробками. Це дає змогу задіяти кожного учня до активної роботи, враховуючи індивідуальні таланти та здібності. Щоб така інтеграція була виграшною, важливо усвідомити методику кожної освітньої технології, що